

джет. Державні органи приймають активну участь не лише у забезпеченні фінансовими ресурсами інвестиційних проектів, а й здійснюють контроль за ефективним використанням коштів з державного бюджету. Основу інвестиційного бюджетного фінансування складають такі принципи, як отримання максимального прибутку від використання бюджетних коштів із врахуванням виконання виробничих чи соціальних показників проектів. Ці принципи бюджетного фінансування спрямовані на оптимальне використання коштів та дострокове завершення проектів.

УДК 336.77

А. В. Яцюта,

аспірант кафедри банківських інвестицій,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
в. о. заступника голови Правління
ПАТ КБ «Фінансова ініціатива»

ОЦІНКА ВАРТОСТІ БАНКУ ВАЖЛИВИЙ ПОКАЗНИК ЙОГО ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Кризові явища, що виникли в другій половині ХХ — початку ХХІ століття були породжені цілим комплексом причин, таких як зростання залежності економіки країни від загальносвітових тенденцій нестабільності, невдалої економічної політики уряду, структурної диспропорції, але головним каталізатором прискорення економічних потрясінь є нехтування менеджерів оцінкою фінансового потенціалу суб'єктів господарювання. Про що свідчить хвиля ворожих поглинань, яка прокотилася в США в 1980-х роках; криза японського ринку в 1990-х роках; фінансово-економічна криза в Україні, яка виникла восени 2008 року.

Варто зазначити, що під час кризи в Україні найбільше постраждала банківська система, це пов'язано з тим, що вона генерує вхідні та вихідні грошові потоки всіх суб'єктів господарювання. Зважаючи на вагоме значення та місце банків у соціально-економічному розвитку держави, значну увагу слід приділити оцінці їх фінансового потенціалу.

Фінансовий потенціал банку являє собою сукупність фінансових можливостей, які використовуються для подальшого його зростання та розвитку. Слід зазначити, що формування фінансового потенціалу банку розпочинається зі створення ресурсної ба-

зи, що передбачає формування вартості власного та позичкового капіталу. При цьому фінансовий потенціал комерційного банку характеризується не тільки обсягом вартості власних, залучених та позикових фінансових ресурсів, а й структурою його активів. Тобто, існує нерозривна єдність активів, зобов'язань, капіталу банку і його фінансового потенціалу.

При розрахунку вартості банку передбачається індивідуальний підхід, при цьому думки науковців щодо оцінки банків далеко неоднозначні. Зокрема, С. Коттл вважає, що вартість банків можна оцінювати на основі активів, бо фактор вартості активів відіграє для них більшу роль, аніж для інших підприємств [4, с. 638]. А. Дамодаран пропонує ринкову вартість активів визначати з урахуванням ступені ліквідності, строковості та рівня процентних ставок [3, с. 794]. Проте А. Грегорі вважає, що оцінка активів є вторинною інформацією в оцінці з іншими методами, наприклад при порівнянні з вартістю, одержаною відповідно до моделі DCFM (Discounted Cash Flows Model), яка ґрунтується на тому, що теперішня вартість активу дорівнює скорегованій поточній вартості майбутніх грошових потоків, які активи принесуть протягом періоду їх використання [1, с. 28]. Нарешті, Ш. Гросс вважає цей метод абсолютно непридатним для оцінки банку як бізнесу [2, с. 35].

З нашої точки зору, найбільш удалим є розрахунок вартості активів на основі балансової вартості, що передбачає визначення вартості капіталу банку способом відокремленої поелементної оцінки активів. Це пов'язано з тим, що розрахунок, проведений по вказаній методиці, дозволяє врахувати зміни, які відбуваються в бухгалтерському обліку банків. Слід зазначити, що при розрахунку вартості активів на основі балансової вартості виникають певні проблеми. Так, по-перше, не враховується ризик проведення активних операцій, що суттєво впливає на вартість активів; по-друге, кожен напрямок розміщення активів і навіть кожна активна операція має свою доходність, отже, при реалізації активів ми отримаємо ринкову вартість, яка буде відрізнятися від балансової вартості; по-третє, специфіка методології та процедур бухгалтерського обліку не в повній мірі пристосовані до об'єктивної оцінки вартості активів, бо надає можливість маніпулювати звітними даними.

У зв'язку з тим, що активи приносять певний дохід та знаходяться під впливом ризику, в ринкових умовах виникає необхідність визначення їх вартості з урахуванням зазначених факторів. Ми вважаємо, що цього можна досягти, якщо вартість цінних па-

перів, що рефінансуються НБУ, кошти в інших банках, цінні папери у торговому портфелі, кредити надані, та нематеріальні активи скорегувати на доходність і фактор ризику. Тоді ринкова вартість активів може бути виражена формулою:

$$\text{ВAB} = \text{КНБУ} + [(\text{ЦрНБУ} \times d + \text{Квіб} \times d + \text{Цтпор} \times d + \text{Кнд} \times d + \text{НА} \times d) + \text{Оз} + \text{Днр} + \text{Р}] \times \beta.$$

Чисті активи можна вирахувати за допомогою формули:

$$\text{ВЧАБ} = \text{КНБУ} + [(\text{ЦрНБУ} \times d + \text{Квіб} \times d + \text{Цтпор} \times d + \text{Кнд} \times d + \text{НА} \times d) + \text{Оз} + \text{Днр} - \text{Р}] \times \beta,$$

де ВAB — вартість активів по балансу;

ВЧАБ — вартість чистих активів за балансом;

КНБУ — кошти в національному банку;

ЦрНБУ — цінні папери, що рефінансуються НБУ;

Кві — кошти в інших банках;

Цтпор — цінні папери у торговому портфелі;

Кнд — кредити надані;

Оз — основні засоби;

НА — нематеріальні активи;

Днр — доходи нараховані;

Р — резерви нараховані;

d — доходність активу;

β — ризикованість активних операцій.

Розрахунок ринкової вартості активів банку на основі її балансової вартості буде більш точно відображати її реальну вартість із врахуванням доходності та фактору ризику і характеризувати фінансовий потенціал банку.

Список літератури

1. *Грегори Алан*. Стратегическая оценка компаний: Пер. с англ. — М.: Квинто-Консалтинг, 2003. — 224 с.

2. *Гросс Г. Ф.* Мужество и решительность менеджера: Мультипликаторы успеха и сила самостоятельно выстроить свою деловую и личную жизнь: Пер. с нем. / Г. Ф. Гросс. — М.: Интерэксперт, 2003. — 334 с.

3. *Дамодаран Асват*. Инвестиционная оценка: Инструменты и методы оценки любых активов; Пер. с англ. — 2-е изд., исправл. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. — 1341 с.

4. *Коттл Сидни, Роджер Ф. Мюррей, Франк Е. Блок*. Анализ ценных бумаг Грэма и Додда / Пер. с англ. — М.: Олимп-Бизнес, 2000. — 704 с.